

Az intézményi karrierirodák és az alumniszervezetek ismertsége a diplomások körében

Diplomás kutatás 2010 adatfelvételének tapasztalatai

Kiss László

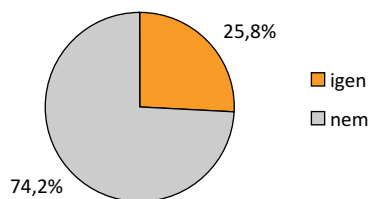
A 2007-ben végzett diplomások és az intézményi karrierszolgáltatások

A karrierirodák magyarországi megjelenése az 1990-es évek második felére tehető, a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Karrierirodájának 1996-os megalakulását gyorsan követte több fővárosi és vidéki felsőoktatási intézmény karrierszolgáltató szervezetének létrehozása. A 2005-ös ROP 3.3.1 pályázat újabb lökést adott a karrierszervezetek kiépítésének; a magyarországi karrierirodák 2008-ban elvégzett, országos szintű benchmarkingfelmérése szerint összesen 35 hazai felsőoktatási intézmény rendelkezett a hallgatók karrierszolgáltatását segítő irodával, szervezeti egységgel. A karrierirodák többsége önálló e-mail címmel, több mint fele önálló honlappal is rendelkezett, mintegy egyharmaduk a felsőoktatási intézmény honlapján keresztül volt elérhető. Fő tevékenységeik között az álláshirdetések kínálata, szakmai gyakorlatok és állásbörzék szervezése, képzéssel kapcsolatos tanácsadás, egyéb intézményi szolgáltatások nyújtása szerepelt.¹

¹ András, 2008.

A 2007-ben végzett diplomások országos pályakövetéses felmérésében az iskolai és a munkaerő-piaci életútra vonatkozó kérdések mellett arra is választ kerestünk, hogy az egyetemek, főiskolák milyen szolgáltatásokat nyújtottak hallgatóik számára, azok közül ők mit vettek igénybe, és nem utolsósorban, milyen a kapcsolatuk három évvel a végzést követően egykori intézményükkel. Egyik fontos kérdéscsoportunk a karrierszolgáltatások ismertségére és használatára irányult. A válaszadók mintegy egynegyedének van tudomása arról, hogy egykori intézményében diplomaszerzésekor működött valamilyen karrierszervezet. Ez a meglehetősen alacsony ismertségi arány szembeállítva a bevezetőben jelzett (fél-egy évvel a vizsgálati kör diplomaszerzését követően elvégzett benchmarkfelméréséből származó) adatokkal jól mutatja, hogy a karrierszervezetek a hazai felsőoktatási intézményekben történő megjelenésük időszakában (a kétezres évek első évtizedének közepén) még kifejezetten alacsony határfokkal működtek, működésük csak a hallgatók kis hányada előtt volt ismert.

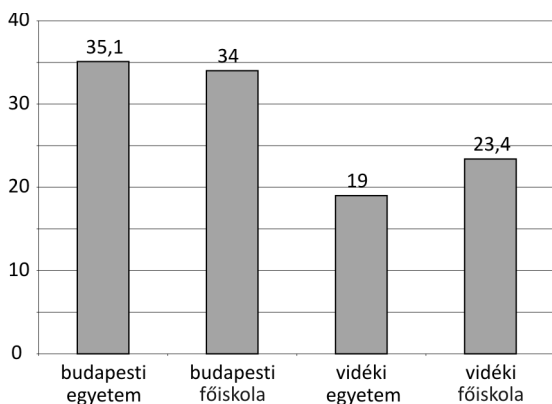
1. ábra. Tudomása szerint működött az Ön intézményében karrierszervezet?

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Főváros-vidék, illetve egyetem-főiskola bontásban vizsgálva adatainkat látható, hogy elsősorban a vidéki intézmények – ezen belül is a vidéki egyetemek – karrierirodái nem rendelkeztek megfelelő ismertséggel; míg a fővárosi egyetemek és főiskolák végzettjeinek több mint egyharmada tudott intézményében karrierszervezet működéséről, addig ez az arány a vidéki egyetemek vonatkozásában nem éri el a 20%-ot.

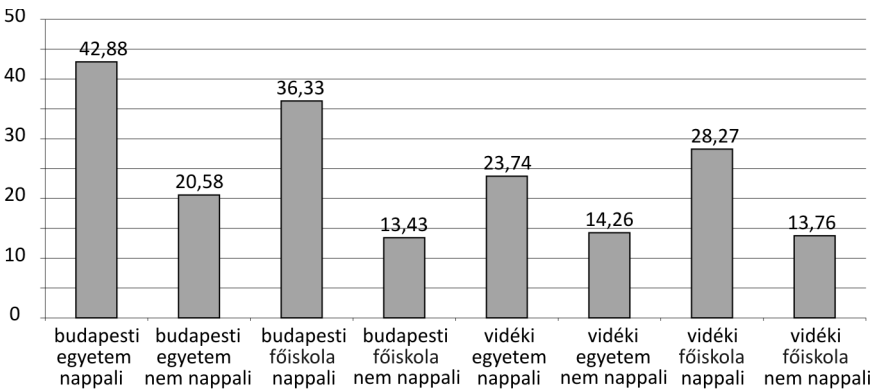
2. ábra. A karrierszervezetet ismerők aránya főváros/vidék, valamint intézménytípus szerint (%)

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Nem meglepő, hogy az intézménnyel szorosabb, lényegében napi kapcsolatban lévő nappalisok közül jóval többen ismerték a karrierirodák működését, elgondolkodtató viszont a nem nappali munkarenden hallgatók körében mért nagyon alacsony, mindössze 16%-os arány. A munkarend és főváros/vidék – egyetem/főiskola tipológia hatását együttesen vizsgálva kiderül, hogy míg a fővárosi egyetemek nappali tagozatán végzettek közül tízből négy ismerte a karrierközpont működését, addig ez az arány a vidéki intézményekben, valamint a budapesti főiskolán diplomázott nem nappalisok körében a 15%-ot sem éri el.

3. ábra. A karrierszervezetet ismerők aránya főváros/vidék bontásban, intézménytípus és munkarend szerint (%)

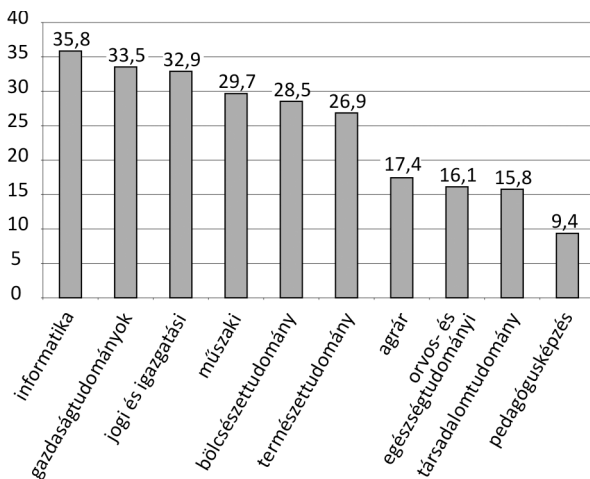

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Képzési területek szerint egyértelműen kettészakad a mezőny; az informatikai, a gazdaságtudományi vagy a jogi területen végzettek egyharmada ismerte az intézményi karrierközpontot, de nem sokkal marad el tőlük a műszaki, a bölcsész és a természettudományi terület sem. Az agrárképzés, az orvos- és egészségtudományi képzés és a társadalomtudomány végzettjei közül azonban már alig minden ötödik tudott ilyen szervezet működéséről egyetemén vagy főiskoláján; egészen alacsony, a 10%-ot sem éri el az intézményi karrierközpontot ismerők aránya a pedagógusképzés területén diplomázottak körében (4. ábra).

A karrierszervezeteket ismerők körében folytatva tovább vizsgálatunkat, a karrierirodák működésének legfőbb elemeit is igyekeztünk feltérképezni. Ugyancsak a már említett benchmarkfelmérés tanulsága, hogy a karrierirodák meglehetősen komplex feladatkört vállaltak fel, tevékenységüket a munkaerő-piaci kapcsolatok szervezésének, az elhelyezkedés, a beilleszkedés segítésének sok szegmensére igyekeztek kiterjeszteni. 2007-ben diplomázott válaszadóink a karrierirodák két szolgáltatását vették elsősorban igénybe: általános tájékoztatásért fordultak hozzájuk, valamint az irodák által szervezett állásbörzéken vettek részt. Az „általános tájékoztatás” alá számtalan részszolgáltatás besorolható a konkrét álláshirdetések közvetítésétől a karrier-tanácsadásig, a szakterületen működő cégek bemutatásáig, a lehetséges állások körének ismertetéséig. Ez a kissé nehezen konkretizálható fogalom természetesen jelzi a szervezetek komplex tevékenységét, és egyben azt is, hogy a szolgáltatást igénybe vevő hallgatók maguk sem rendelkeztek speciális igényekkel, nem az iroda valamely speciális tevékenysége érdekelte őket, hanem általános képet kívántak kapni a munkaerőpiacról, elhelyezkedésük várható körülményeiről, lehetőségeikről.

4. ábra. A karrierszervezetet ismerők aránya képzési területenként (%)

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Az állásbörzék szervezése a karrierirodák tevékenységének központi elemét jelentette – állapították meg a benchmarkfelmérés készítői –, a 35 működő iroda közül 2008-ban 32 szervezett ilyen rendezvényeket. A karrierirodák működését ismerő diplomásaink ezt nevezték meg legnagyobb arányban a konkrét szolgáltatások közül, közel 30%-uk vett részt az intézmény karrierszervezetének állásbörzéjén.

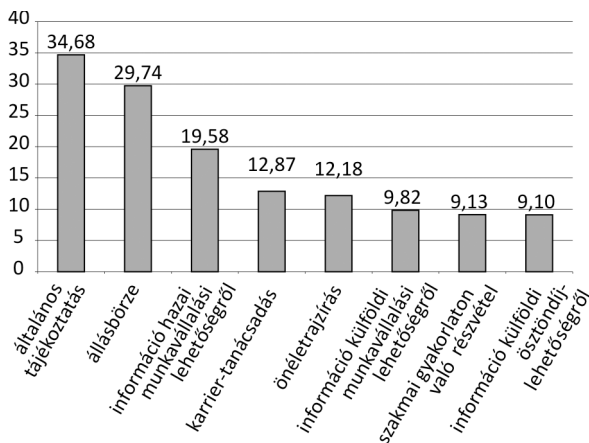
A harmadik leginkább igénybe vett szolgáltatás a hazai munkavállalási lehetőségekről való konkrét tájékozódás – ez alatt értve az álláshirdetések keresését, az iroda által történő közvetítésüket, a cégbemutatókat, esetlegesen toborzónapok, kihelyezett programok szervezését –, a külföldi lehetőségekkel kapcsolatos tanácsadás és információnyújtás, valamint a szakmai gyakorlati helyek közvetítése ugyanakkor némileg meglepő módon a legkisebb arányban igénybe vett szolgáltatások között található (5. ábra).

A 2007-ben végzettek és az alumnimozgalom

Míg a karrierszervezetek egykori működésének ismertsége egyfajta történeti képet nyújt a karrierszolgáltatások igénybevételéről, azok első éveinek jellemzőiről, addig az alumnimozgalommal, az abban való részvétellel kapcsolatos kérdéseink már elsősorban a jelenlegi állapotok feltérképezését segítik.

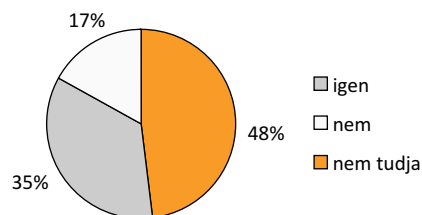
A válaszadók közel fele nem tudta megmondani, működik-e volt egyetemén, főiskoláján alumniszervezet – ez az arány sajnos jól mutatja az alumniszervezetek ismertségének alacsony fokát. Ahogy korábban a karrierirodák esetében is láttuk, itt is a nem nappalisok a kevésbé tájékozottak: a nappalin végzettek 43%-ával szemben az esti, levelező vagy távoktatás munkarenden végzettek 56%-a nem tudja, működik-e alumniszervezet egykori intézményében.

5. ábra. Az igénybe vett karrierszolgáltatások (%)

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

6. ábra. Tudomása szerint működik az Ön intézményében alumniszervezet?

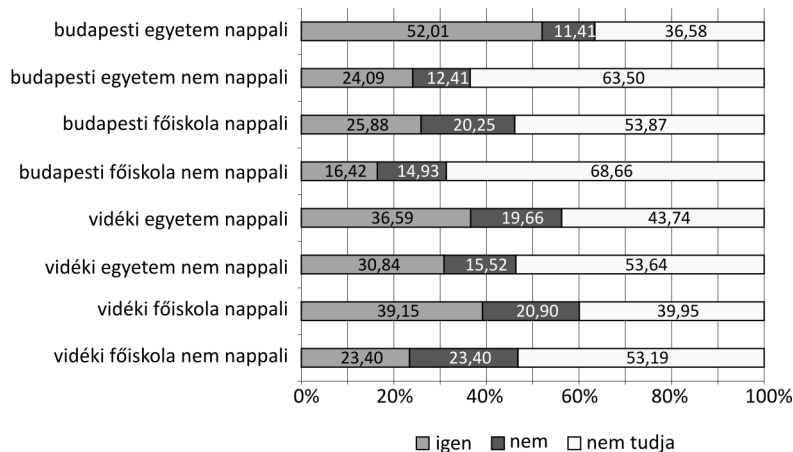
Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Különösen érdekes a már korábban is alkalmazott regionális és intézményi tipológia és a munkarend együttes vizsgálata: a fővárosi egyetemeken nappalin végzett hallgatói több mint 50 %-ban tudnak intézményi alumni működéséről – ez az arány a fővárosi főiskolák végzettjeinek körében a legalacsonyabb. Az egyes intézménytípusokon belül munkarendek szerinti komolyabb különbséget csak a fővárosi intézmények, elsősorban az egyetemeken esetében láthatunk: itt viszont igen figyelemreméltó, hogy míg – mint már említettük – a nappalisok kifejezetten jól tájékozottak, a nem nappalin végzett egykori hallgatók alig tudnak az intézményi alumniszervezetek működéséről (7. ábra).

Az alumnimozgalom ismertsége tehát meglehetősen alacsony, tovább rontja a képet, hogy a szervezeteket ismerők körében is csak 13,5%-osra tehető, a teljes kérdezetti körben pedig mindössze 4%-os a tagsági arány (8. ábra).

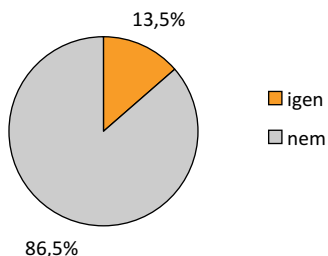
Ha vizsgálatunkat most az alumnit ismerők csoportjára korlátozzuk, azt láthatjuk, hogy legnagyobb arányban a fővárosi egyetemeken végzettjei tagjai az alumniszervezeteknek, a fővárosi főiskoláknál ugyanakkor kifejezetten rossznak nevezhető a 10%-ot is alulmúló tagsági mutató (9. ábra).

7. ábra. Tudomása szerint működik az Ön intézményében alumniszervezet? A válaszok megoszlása főváros/vidék bontásban és intézménytípusok szerint, munkarendenként (%)

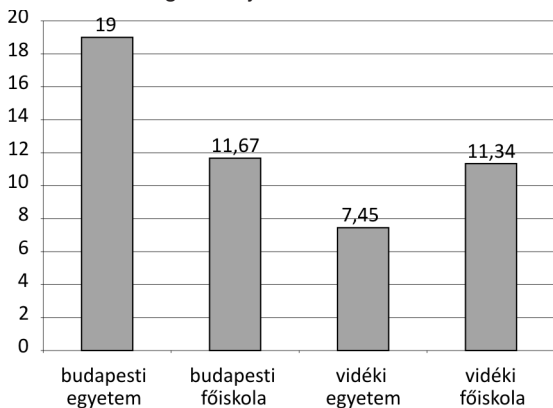
Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

8. ábra. Tagja Ön az intézményi alumniszervezetnek? (Csak az alumniszervezetet ismerők százalékában.)

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

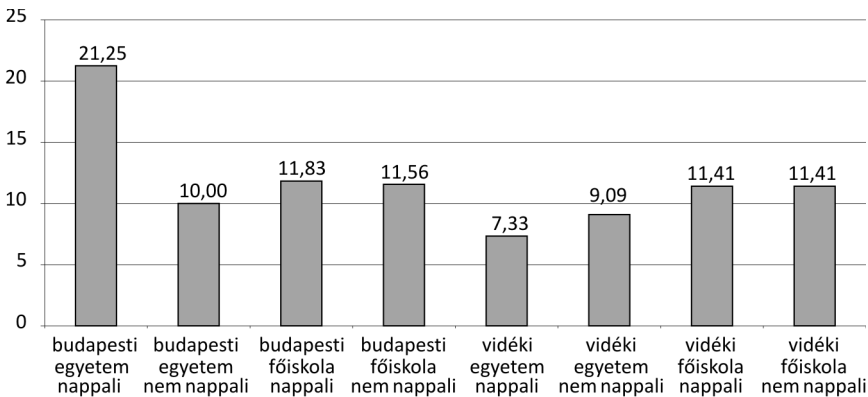
9. ábra. Alumnitagok aránya főváros/vidék bontásban és intézménytípusok szerint (%)

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

A vidéki intézményeknél az egyes munkarendek között szinte semmi eltérés sem tapasztalható, 10%-ot alig felülmúló tagsági arányuk mindazonáltal összességében nem nevezhető kedvezőnek. Ebben a vonatkozásban is megfigyelhető a fővárosi egyetemeken nem nappalis végzettjeinek alacsony integráltsági foka: mindössze minden tizedik – az alumnit egyáltalán ismerő – megkérdezettünk tagja egyeteme alumniszervezetének (10. ábra).

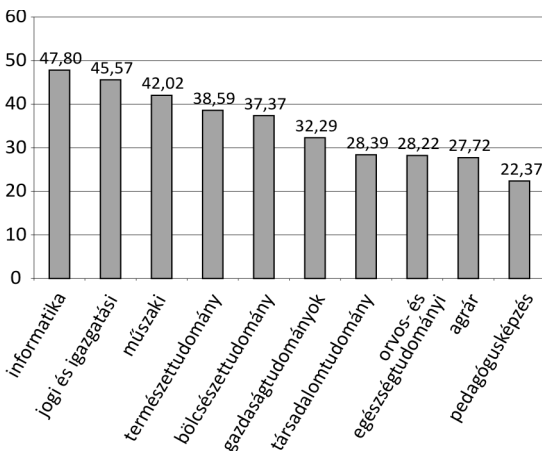
10. ábra. Alumnitagok aránya főváros/vidék bontásban és intézménytípusok szerint, munkarendenként (%)

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Ha az egyes képzési területek végzettjeinek körében is megvizsgáljuk az alumnitagsági viszonytal rendelkezők arányát (természetesen itt is csak azok esetében, akik tudnak az alumnik működéséről), azt vehetjük észre, hogy leginkább a reál területek végzettjei lépnek be volt intézményük alumni- vagy öregdiák-szervezeteibe. Mind az informatikai, mind a műszaki, mind a természettudományi képzések végzettjeiről elmondható, hogy amennyiben ismerik intézményük alumniszervezetét, majdnem minden ötödikük tagsági viszonyt is létesít (11. ábra).

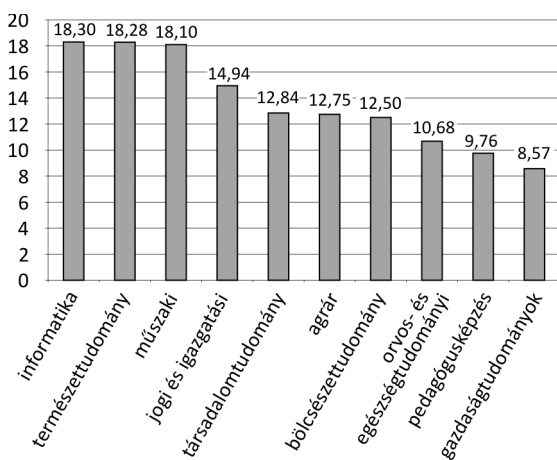
11. ábra. Az intézményi alumniszervezetet ismerők aránya képzési területenként (%)

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Az alumniszervezet ismertsége és a belépési arány között egyébként érdekes összefüggést is láthatunk. Az informatikusok, a természettudósok és a műszaki területen végzetten nagy arányban tudnak az intézményi alumni működéséről – ez együtt az előbb említett magas belépési aránnyal ezen három terület végzettjeinek igen erős intézményi kötődéséről tanúskodik. A jogi és igazgatási terület diplomásai, valamint a végzett bölcsészek, bár nagyrészt a reál végzettekhez hasonló arányban tudnak intézményi alumniszervezetük működéséről, közülük tagsági viszonyt kevesebben, 13–14%-ban létesítenek. Egészen sajátos a gazdaságtudomány területén diplomázottak és az alumni viszonya: minden harmadik ezen a területen végzett egykori hallgató tud az alumniszervezetről, közülük tagsági viszonytal ugyanakkor csak kevesebb mint 10% rendelkezik.

12. ábra. Az alumnitagok aránya képzési területenként, csak a szervezetet ismerők százalékában

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Az alumniszervezetet ismerők, de nem tagok körében érdekes kérdés, miért nem létesítettek tagsági viszonyt. A belépés elmaradásának okai öt-hat nagyobb válaszcsoportha rendezhetők:

- nem érdekli, nem érzi szükségesnek a tagságot (30,2%);
- időhiány munkahelyi vagy családi elfoglaltság miatt (22%);
- az intézmény részéről még nem történt megkeresés (17,2%);
- túl nagy a földrajzi távolság (7,3%);
- információhiány (6,9%);
- nem érzi, nem tartja (még) öregdiáknak magát (4,8%).²

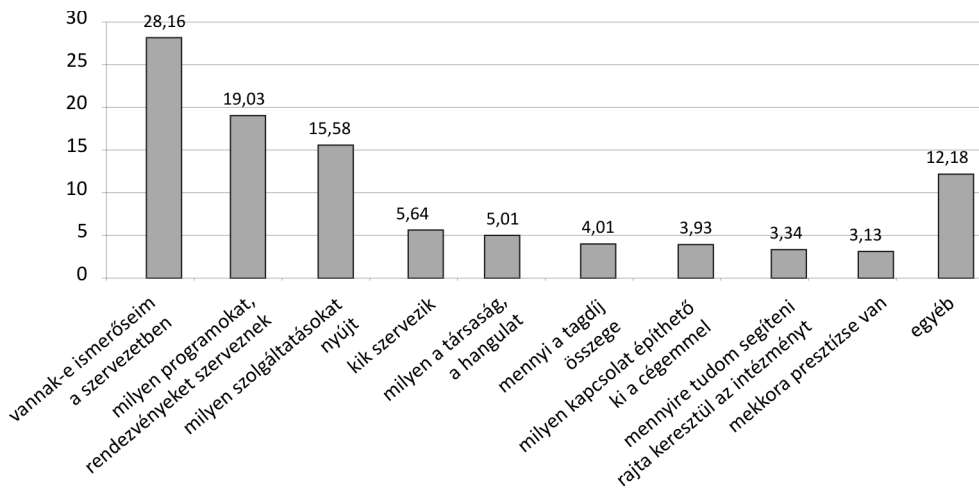
A válaszok alapján jól látható, hogy a legnagyobb problémát az általános érdeklődés hiánya jelenti. Az alumnimozgalom, úgy tűnik, egyelőre nem tudott gyökeret verni, az alumnitagság

² A válaszokat nyitott kérdés formájában kértük, a számításnál csak azokat a válaszadókat vettük figyelembe, akik tudtak az intézményi alumni létezéséről, de nem rendelkeztek tagsági viszonyal.

nem került be a végzett diplomások figyelmének, érdeklődésének homlokterébe. Komoly gátja az alumnimozgalom bővülésének az intézményi szervezetek hiányos kommunikációja, a végzettek „eltűnése”, az elérhetőségek hiánya is, míg nem számít tipikus problémának a tagdíj (mindössze két válaszban talákoztunk vele), bár felmerülhet a gyanú, hogy sokan az általános információhiány miatt nem is gondolkodnak erről a kérdéstről.

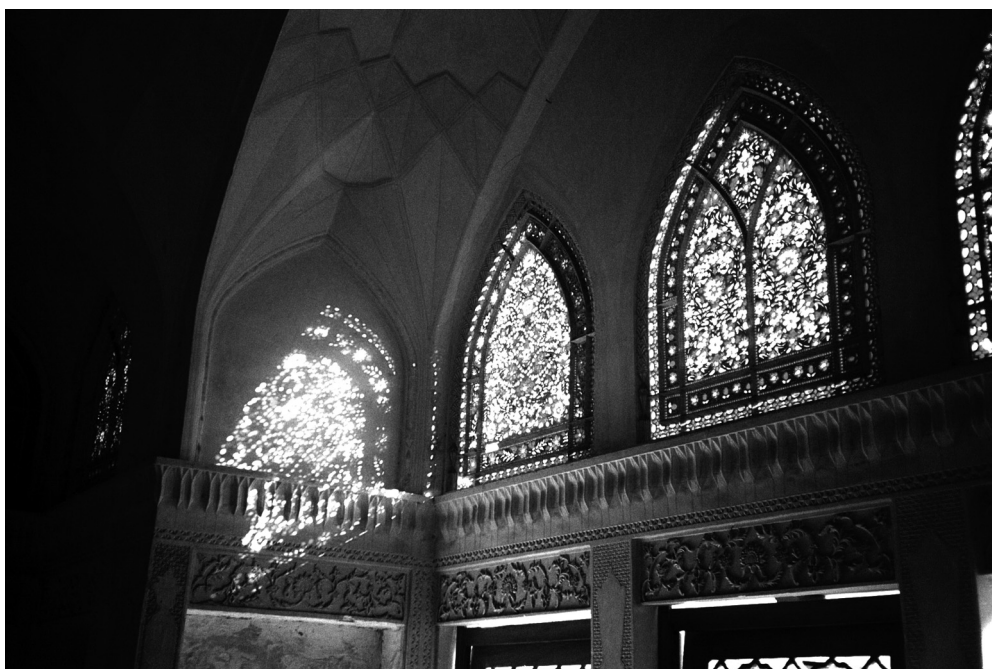
Igyekeztünk választ keresni arra a kérdésre is, mi lenne az a motiváló tényező, ami belépésre bírhatná az alumnitagsággal jelenleg nem rendelkező diplomásokat. A legerősebb motiváló erővel az ismerősök alumnitagsága bír. Az előző kérdésben az általános érdeklődés hiányához soroltuk azokat a válaszokat is, amelyekben az érdeklődés hiányát az ismerősökkel való egyéb kapcsolattartási lehetőség meglétében, illetve az ismerősök alumnitagságának hiányában jelölték meg – egyértelműnek látszik, hogy az alumniszervezés a hallgatói kapcsolatrendszerek felhasználásával oldható meg a leghatékonyabban. Az ismerősökkel való kapcsolattartás lehetőségének felkínálása, illetve ezen kapcsolattartás alumnikeretek között történő intézése nagy lökést adhat az alumniszervezetek létszámbővítésének (13. ábra).

13. ábra. Mi lenne a legfontosabb tényező, ami miatt belépne az alumniszervezetbe? (%)

Forrás: Diplomás pályakövetés – Diplomás kutatás, 2010. Educatio Nonprofit Kft.

Fontosnak tűnik a megfelelő program- és szolgáltatáskínálat is – az általános érdeklődés hiánya nagyban fakadhat abból is, hogy az alumnik nem tudnak megfelelő rendezvényeket, megfelelően vonzó programokat, tevékenységeket kínálni az intézmények végzettjeinek, így aztán azok nem is kezdenek el érdeklődni irántuk. A szolgáltatások kialakítása a végzettek intézményi kötődését is elmélyíti, a végzetteknek érdekükben áll kapcsolatban maradni az intézménnyel, ez pedig megkönnyíti az alumniszervezést, és az intézmény egyéb tevékenységeit (visszajelzések gyűjtése, pályakövetés, toborzás, munkaerő-piaci kapcsolattartás, intézményi marketing) is hatékonyabbá teheti.

Tükröződés (Irán)